

Prešeren med Nemci. O svojem času pod tem naslovom v Prešernovem Albumu priobčeni spis je začel dobivati neka dopolnila. Naj dodam še eno malenkost.

V imenovanem spisu (Lj. Zv. XX, 835) so bili omenjeni Lujize Pesjakove nemški prevodi iz Prešerna, ki jih je objavila l. 1865. v Triglavu. K temu je pripomniti, da je istega leta priobčila Lujiza Pesjakova dva teh prevodov v časopisu »Slavische Blätter«, ki ga je tedaj izdajal na Dunaju Abel Lukšić, in sicer str. 226 »Der Leiermann (Orglar). Aus dem Slovenischen des Dr. Franz Prešern frei übersetzt von Louise Pesjak« in str. 414 »Trinklied (Napitnica). Gedicht von Dr. Franz Prešern übers. v. Louise Pesjak Musik von Dr. Ipavic. (S to opomnjo je popolnjen tudi zadnji odstavek na 866. strani Prešernovega Albuma.)

Ko že govorimo o prevodih, priobčenih v Lukšićevih »Slavische Blätter«, naj omenim še enega, četudi ni iz Prešerna, namreč na str. 473 »Die junge Breda«. Slovenische National-Ballade aufgeschrieben von Rodoljub Ledinski, übersetzt von Louise Pesjak«. — Omembe vreden se mi zdi ta prevod zato, ker je v njem vendar izpravljena tista bedasta pomota Grünovega prevoda (ščene, der Freier). V tem prevodu se glase dotični verzi:

Wird sie später Weißbrod dir verehren,
Soll das kleine Hündchen es verzehren. —
Und das Brod dem kleinen Hund gegeben
Endete sogleich des Thieres Leben. —

(Primeri: Zbornik Slov. Mat. IV, str. 182.)

L. Pintar.

Bleiweisov življenjepis v »Lužičanu«. V Bleiweisovem Zborniku str. XXX toži dr. Tominšek, da ni mogel rešiti vprašanja, je li Bleiweis poslal Šmoležu naročeni svoj življenjepis, ker se »Lužičan« ne dobi niti v dvorni knjižnici na Dunaju. To me je napotilo, da sem se po nasvetu lužiškega voditelja dr. A. Muka obrnil na knjižničarja Matice Serbske v Budišinu, g. K. A. Fiedlerja, ki mi je ljubeznivo ustregel in poslal natančen prepis Bleiweisovega življenjepisa, ki se nahaja v 3. številki Lužičana l. 1879. Podajam ga brez pripomb v slovenski prestavi.

Dr. Janez Bleiweis.

Dr. Janez Bleiweis se je rodil 19. novembra 1808. v mestecu Kranju, kjer je bil njegov oče trgovec. — Ko je Janez ljudsko šolo dokončal, je vstopil l. 1819. v ljubljansko gimnazijo in tam svoje študije dovršivši je šel na Dunaj učiti se zdravilstva. Po doktoratu, ki ga je dosegel l. 1832., je ostal še dalje na Dunaju, da bi se še izučil v živinozdravništvu. L. 1838. je izdal knjigo »O konjskih boleznih«, in ta njegova prva knjiga je tako ugajala, da so jo mnogi strokovnjaki zelo hvalili. Potem se je izdala še večkrat.

Leta 1843. se je dr. Bleiweis kot profesor živinozdravništva in sodne medicine vrnil (wróci) v Ljubljano, kjer ga je tamošnja kranjska kmetijska družba izvolila za svojega tajnika in obenem za urednika svojega kmetijskega časopisa »Novice«. Te so izhajale vsak teden v slovenskem jeziku, ki se rabi na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, Goriškem in Primorskem (Pobřeh), in so kmalu med Slovenci dobile veliko važnost, ne le ker so izhajale v slovenskem, torej Slovincem umevnem jeziku, temveč tudi zato, ker so bile pisane vedno v slovansko-narodnem duhu. Tako se je zgodilo, da so »Novice« Slovence iz dolgega duševnega spanja vzbudile in jih pridobile za delo na polju narodnosti. Kakor se vsak pisatelj, četudi ničesar o politiki ne piše, vendar včasih briga za politične razmere svojega naroda in za to, kar utegne narodu v političnem oziru biti v prid, pri dani priliki nastopi, tako je bilo tudi z dr. Bleiweisom. On, ki je med svojimi rojaki deloval posebno za

izboljšanje kmetijstva in živinoreje, on je tudi, ko je prišel primeren čas, krepko (močno) deloval na političnem polju v prid Slovencem.

Za njegove narodnogospodarske zasluge mu je avstrijski cesar l. 1866. podelil Franc-Jožefov red in mnogo kmetijskih društev ga je imenovalo za svojega častnega člana, razen tega ga je imenovalo mnogo slovenskih mest in vasi za častnega občana. Ruski car Aleksander II. mu je že l. 1862. podelil za njegove zasluge na polju slovanske literature red sv. Vladimirja. In ko je dr. Bleiweis obhajal 19. nov. 1878. svoj 70letni rojstni dan, je bila to nova prilika, pri kateri so mu prišli ne le iz vseh strani slovanskega naroda mnogovrstni dokazi ljubezni, tudi iz vseh slovanskih krajev so mu poslali mnoga častilna pisma: z eno besedo, ta dan je bil tak praznik, ki ga niso slavili samo Slovenci, temveč z njimi obenem vsi drugi zvesti Slovani.

Dr. Janez Bleiweis je izdal že 35 letnikov „Novic“, večinoma pisanih „ze svojej samsnej ruku“, 27 manjših in večjih knjig. Med njimi so: bukve za kmeta, kako se ima pri kupovanju, opravljanju in reji konj obnašati; nauk murve in svilode rediti; nauk, kako se imajo konji podkovati; nauk o reji domače živine; nauk o ogledavanju klavne živine in mesa; slovenska čitanka za 3. gimnazijski razred, istotako za 4. gimn. razred. Izdal je tudi nekatere gledališčne igre v slovenščini in mnogo let je dajal tiskati tudi slovenske koledarje „Pratika“, „Koledarček“ in „Velika pratika“.

Končno ne smemo pozabiti, da je dr. Bleiweis utemeljil (založil) novi slovenski pravopis po načelih hrvatskega, češkega in našega takozvanega analogičnega pravopisa in s tem slovenski rod z drugimi slovanskimi rodovi znatno zbližal.

Dr. A. Dolar

Slovenski napis iz XVI. stoletja? Kolega g. dr. Friderik v. Kraelitz me je opozoril na zanimivo najdbo ter mi ljubeznivo poskrbel tudi dovoljenje za objavo v slovenskem listu in par pojasnjujočih podatkov.

Na podstrešju gradu Marsbach, občina Hofkirchen, Mühlkreis blizu Pasove, se je našla stara oltarna mizica. Na njenem simzu se nahaja skupina podob z dvema napisoma. Gornji napis je sirski, napis pod podobami pa slovenski in slove po kopiji, ki jo je dobil g. dr. Kraelitz, takole: „Sakai trije so kir pritzhüio v NebeBih: Otzha, Besseda inü suati (!) Düh inü lety trije se (!) noi (!)“. Grad Marsbach je bil svoje dni last pasovskih škofov, pozneje je prišel v privatne roke. Podobe predstavljajo po mnenju Kraelitzevega poročevalca najbrž pasovskega škofa Ulrika v. Trenbach († 1596) s sestro, njenim možem in še nekaterimi osebami; Ulrik v. Trenbach je bil dal namreč l. 1586. grad Marsbach s kapelo renovirati.

Kombinacija z Ulrikom v. Trenbach je videti verjetna. Ne gresta li morda: „suati“ in nezmiselni „noi“ na račun kopijatorja, za sedaj ne morem reči, brezdvomno pa je posnet ta slovenski prevod Janeza l. 5, 7 po protestantski slovenski bibliji, ki je bila izšla dve leti pred l. 1586. in kjer se glasi to mesto „Sakaj trye fo kir prizhujo v' Nebefsih: Ozha, Befседа, inu sveti Duh, inu lety trye fe (!) enu“; celo tiskovne pogreške „se“ namesto „so“ korektor napisa ni vedel popraviti — če ga ni zanesel v kopijo morda tudi kopijator.

Slovenski napis v gradu pasovskega škofa je vsekakor nenavadna prikazen, čeravno so imeli ti cerkveni knezi tudi na Slovenskem posestva in čeravno se da misliti, da ga je dal za tovariša sirskega — ljubitelj kuriozitet.

Dr. Fr. Kidrič.

